

Ředitel Centra Aletti Olomouc a jeden ze strůjců dvou nových velehradských muzeí P. Pavel Ambros:

Unikátem muzea je i tzv. Velehradský rukopis

ZDENĚK SKALÍČKA

Velehrad – Obec Velehrad, která je už od středověku spojována s metropolí arcibiskupa Metoděje a politicko-správním centrem Velkomoravské říše, se snad po prvé ve své 800leté historii dočkala v polovině srpna letošního roku dvou zcela nových muzeí.

rozhovor

Své sídlo mají v multi-funkčním Velehradském domě sv. Cyrila a Metoděje (VCDM), který vznikl po rozsáhlé rekonstrukci historických hospodářských objektů někdejšího velehradského předklášterí v rámci projektu Velehrad – centrum kulturního dialogu Východu a Západu. Nesou název Velehradské muzeum a Muzeum bible. Na konceptu jejich libreta a moderování se významně podílel ředitel Centra Aletti Olomouc P. Pavel Ambros, který Deníku poskytl k oběma expozicím exkluzivní rozhovor.

Kde vznikla myšlenka vybudovat v srdci poutní obce Velehradské muzeum?

Nápad založit muzeum vznikl na velehradském farním úřadě, který je nositelem projektu Velehrad – centrum kulturního dialogu Východu a Západu. On požádal o přípravu celkového konceptu libreta zmíněného muzea olomoucké Centrum Aletti, na němž se podílel celý jeho tým.

Návštěvník si zde může uvědomit ormom časových os projekci, že je vědkem novou obnovou celistvosti velehradského areálu. Je seznámen s nejnovějšími archeologickými výzkumy.

„Spolupráci jsme si přizvali ještě další odborníky z Akademie věd, Arcidiecézního muzea v Olomouci nebo ze žemského muzea Brno.

„nabízí návštěvníkovi expozice Velehradského muzea s názvem

Velehrad na křižovatkách evropských dějin?

Nevyhraněnému návštěvníkovi otevřenému hodnotám, turistovi, který hledá inspiraci, křesťanu západní i východní tradice širokého spektra a dětskému návštěvníkovi a mládeži nabízí pomoc, aby v obnoveném velehradském areálu nově čelí prizmatem baziliky živé dědictví naší historické paměti a cyrilometodějské tradice. Návštěvník zde může hledat a najít zdroje síly ke všemu, co tvoří neopakovatelný genius loci Velehradu.

Co je nejdůležitějším motivem Velehradského muzea?

Necháť v několika širších souvislostech návštěvníkům Velehradu před očima tu krásu jeho baziliky Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje. Jde totiž o ojedinělé dílo, které z těch hmotných velehradských památek návštěvníka zcela určitě upoutá. A protože ona v sobě obsahuje mnoho zajímavých prvků, proto i ten název expozice Velehrad na křižovatkách evropských dějin. To znamená, že se v ní pokoušíme ukázat neopakovatelnou krásu baziliky. Jak je spojena s českou historií, s křesťanstvím, ale také s dnešní dobou. Je to taková vzdělávací expozice, která je postavena na pokusu obrazem ztvárnit atmosféru poutního Velehradu.

Čím je uvozen vstup do expozice, která se nachází v přízemí VCDM?

Samotný vstup do expozice je uvozen tématem času. Návštěvník si zde může uvědomit formou časových os a projekcí, že je svědkem znovuoživení celistvosti velehradského areálu. Je seznámen s nejnovějšími archeologickými výzkumy. Uskutečněná rekonstrukce překonává ničivé zásahy, které velehradskému areálu způsobily historické události od zrušení cisterciáckého kláštera v roce 1784. Směřuje jeho pozornost k velehradské bazilice jako jedinečnému těžišti celého areálu a podtrhuje jeho klíčovou sakrální funkci.

Při vstupu do expozice zaujme návštěvníka hodinový stroj, přes něj je fantastický pohled na mohutný panel ve tvaru dvojramenného kříže. Co označuje hodinový stroj?

Vizitka P. Pavla Ambrose

Narodil se v roce 1955 v Pílepech u Holešova. Po studiu na holešovském gymnáziu nastoupil na bohosloveckou fakultu v Litoměřicích, kterou ukončil v roce 1982. Poté nastoupil jako kanclář do Valašských Klobouk. Rok působil v Břilovicích na Slovácku, z nichž zamířil dle Žeravic u Kyjova, kde působil do roku 1990. Pak byl rok spirituálním v obnoveném Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a odtud byl povolán do Říma, kde se stal po otci Špidlíkovi spirituálním papežské koleje sv. Jana Nepomuckého. Absolvoval studium na Papežském orientálním ústavě, kde dokončil doktorát. Na podzim v roce 1995 začal přednášet na cyrilometodějské teologické fakultě Olomouc. Dvě období byl na ní děkanem. V současné době je na fakultě vedoucím katedry pastorální a spirituální teologie. Je ředitelem Centra Aletti v Olomouci, což je badatelské a výzkumné centrum kultury provincie českých jezuitů.

Ten pochází z přelomu 19. a 20. století. Symbolicky značí plynutí času. Protože tu ten nádherný hodinový stroj byl k dispozici, napadla nás myšlenka využít ho v expozici. Je u něj takový malý

plakátek, který popisuje, jak stroj na bazilice fungoval. Mohutný panel ve tvaru dvojramenného kříže a graficky nastíněný světlý kříž s centrálním umístěním na panelu provází návštěvníka po

drobným zpracováním jednodušších témat. Počátky velehradského kláštera a jeho provizoriem, založením velehradského kláštera v návaznosti na staroslovanskou a cyrilometodějskou tradici a jeho místo v nejstarší církevní organizaci na Moravě. Tato část pečlivě dokumentuje nejnovější badatelské přístupy a zřetelně se hlásí k dějné kontinuitě Velehradu a Velké Moravy.

Není v expozici zapomenuto na cisterciáky, s nimiž byl Velehrad od počátku 13. století neodmyslitelně spojen?

Protože Velehrad je spojen s cisterciáckým řádem, bylo důležité, abychom vysvětlili jeho návaznost na širší mnišské hnutí na Západě a jeho propojení na Východě, ale také ukázat, jak cisterciácká spiritualita žije dnes. Tuto část expozice připravoval doktor Ventura z Prahy. Stručně seznámí s cisterciáky, jejich historickým vznikem, životem spirituální a prožíváním vsedního dne otevírá dějiny kláštera.

A co vlastní téma velehradské?

Velehrad je spjat již od doby vrcholného středověku s úctou ke svatému Cyrilu a Metoději. Téma je podrobně dokladáno z širšího náhledu jako součást evropských dějin a vztahů Východu a Západu. Ekumenická citlivost pojednání v obrazech, protidech a grafech uchovává ráz populárně naučný a představuje velehradské snahy po jednotě s křesťany. Ostatně toto téma ční Velehrad známým ve světě.

V čem spočívá novost muzea?

Nejnovější dobu představuje v této části expozice ve třech krocích. Za prvé je to překonání způsobeného zla ideologiemi 20. století přítomného v mravní a náboženské paměti v aktu odpuštění a historické pravdivosti. Za druhé to jsou impulzy k reflexi o velehradské tradici prostřednictvím obrazů, symbolů a krátkých hesel. Nechybí ani obrazová projekce vyjevů z moderních dějin Velehradu, která vrcholí návštěvou papeže Jana Pavla II. v dubnu 1990. Třetí část tvoří kulturní velehradské přesahy jako plody cyrilometodějské úcty a tradice v kultuře a umění.

Když si návštěvník prohlédne Velehradské muzeum, jistě si nenechá ujít ani prohlídku Muzea bible, které se nachází v prvním podlaží VCDM. Kde dal podnět k jejímu vzniku? Kam expozice zasahuje biblí?

Podnětem k této části stále expozice se stala nabídka Arcibiskupství olomouckého, vystavit na Velehradě ojedinělou sbírku biblí děkana Jitky na Mrvce. Expozice nejdříve zasahuje knihu-bibli do duchovních a kulturních souvislostí. V působivých obrazech představuje tajemství vzniku a formování církve, v níž se knihy Nového zákona zrodily a Starý zákon zde našel i nové místo. V expozici sledujeme dějiny rozšíření křesťanství a historické stopy toho, jak se k nám bible do-

„Výstava zpřístupňuje několik unikátních exponátů. Je to vydání prvního českého překladu bible. Bibli pražskou z roku 1488, Benátskou bibli z roku 1506. Pak je tu kopie papýru Bodmer VIII z pozůstalosti kardinála Tomáše Špidlíka.“

stala. Pro české země i celý slovanský svět jsou svatí Cyril a Metoděj apoštoly a misionáři, kteří svým překladem Písma svatého, bohoslovných knih a právních norm uvedli naše předky do evropské civilizace.

Nabídne muzeum návštěvníkovi nějaké unikáty?

Výstava zpřístupňuje několik unikátních exponátů. Je to vydání prvního českého překladu bible, Bibli pražskou z roku 1488, Benátskou bibli z roku 1506. Pak je tu kopie papýru Bodmer VIII z pozůstalosti kardinála Tomáše Špidlíka a takzvaný Velehradský rukopis, ručně přepisovaná bible dátní. Expozice konečně ukazuje bibli jako knihu inspirující život lidí v židovské tradici, křesťanském společenství, osobním životě člověka, umění a kultuře. Veliká pozornost je věnována tradici českých překladů bible.

Foto: Deník/Zdeněk Skalíčka